

Zandwinning op de Noordzee

Startnotitie milieueffectrapportage

Stichting La Mer

april 2006

Zandwinning op de Noordzee

Startnotitie milieueffectrapportage

dossier : X3276-01.001
registratienummer : MD-WR20060126
versie : 4

Stichting La Mer

april 2006

INHOUD

BLAD

1	INLEIDING	2
1.1	Initiatiefnemer: Stichting La Mer	2
1.2	Aanleiding tot het initiatief	2
1.3	Doel van deze m.e.r.-procedure	3
1.4	Doel van de startnotitie	3
1.5	Zoek-, studie- en plangebieden	3
1.6	De m.e.r.-procedure en besluitvorming	5
2	HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Autonome ontwikkelingen	8
3	BELEID, WETGEVING EN RANDVOORWAARDEN	9
3.1	Beleid en wet- en regelgeving	9
3.2	Randvoorwaarden voor zandwinning	10
4	ALTERNATIEVEN EN VARIANTEN	12
4.1	Van zoekgebied tot plangebieden	12
4.2	Van plangebieden tot kansrijke alternatieven	12
4.3	Van kansrijke alternatieven tot meest kansrijke uitvoeringsvarianten	13
4.4	Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA)	13
5	TE BESTUDEREN MILIEUEFFECTEN	14
5.1	Inleiding	14
5.2	Belangrijkste milieuthema's	14
5.3	Beoordelingskader	15
5.4	Vogel- en habitatrichtlijngebieden en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	16
5.5	Presentatie	16
6	AFKORTINGEN EN VERKLARENDE WOORDENLIJST	17
7	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	18
8	COLOFON	19

1 INLEIDING

1.1 Initiatiefnemer: Stichting La Mer

Deze m.e.r.-procedure wordt gekoppeld aan de vergunningprocedure op grond van de Ontgrondingenwet en is gestart door een groep bedrijven, bestaande uit de huidige groep vergunninghouders, die daarvoor de Stichting La Mer heeft opgericht.

Deze stichting heeft tot doel "het beschikbaar maken en houden van bruikbare Milieueffectrapporten ten behoeve van de zandwinning op de Noordzee alsmede al hetgeen daartoe nuttig of nodig is". De in de stichting samenwerkende bedrijven streven naar een hoogwaardige, efficiënte en snelle procedure, waardoor een ongestoorde en doelmatige levering van ophoogzand is gegarandeerd. De Stichting La Mer is gevestigd te Gouda.

1.2 Aanleiding tot het initiatief

Er wordt momenteel op verschillende locaties in de Noordzee zand gewonnen. De daaraan verbonden Ontgrondingenvergunningen, die op basis van het in 1993 vastgestelde RON¹/MER "zandwinning op de Noordzee" en RON2 [1] zijn aangevraagd, lopen op korte termijn af.

Op grond van het besluit milieu-effectrapportage uit de Wet milieubeheer moet een milieu-effectrapportage worden doorlopen voor een ontgroning van 100 hectare of meer, of een aantal winplaatsen die tezamen 100 hectare of meer omvatten en die in elkaars nabijheid liggen (categorie 16.1, onderdeel C van het Besluit m.e.r.²).

Een toenemende vraag naar oppervlaktedelfstoffen [1] leidt tot grote hoeveelheden ophoogzand die de komende jaren gewonnen moeten worden. De huidige Ontgrondingenvergunningen zijn aangevraagd op basis van het in 1993 vastgestelde RON/MER. In mei 2005 heeft de Raad van State³ bepaald dat de winplaatsen zoals beschreven in het RON/MER uit 1993 (en in navolging hiervan het RON2 in 2004) niet kunnen worden gezien als een 'aanwijzing van een winplaats' in de zin van het Besluit m.e.r., maar veeleer als de 'aanwijzing van een zoekgebied voor zandwinning'. In het RON/MER is geen besluit tot aanwijzing van een winplaats opgenomen. Het RON/MER is derhalve onverplicht en vrijwillig opgesteld. Volgens de Raad van State geeft dat MER niet genoeg detailinformatie om op basis daarvan Ontgrondingenvergunningen te kunnen verlenen. Dit betekent dat bij elke vergunningaanvraag ingevolge de Ontgrondingenwet een MER opgesteld moet worden.

De uitspraak van de Raad van State heeft geleid tot een initiatief van de Stichting La Mer om te komen tot een (collectief) MER, die de bij de Stichting aangesloten deelnemers kunnen gebruiken bij het aanvragen van een Ontgrondingenvergunning, waardoor de continuïteit van de zandwinning wordt gewaarborgd.

¹ Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee.

² Besluit milieueffectrapportage 1994. Voor de winning op het continentaal plat geldt categorie 16.2: een winplaats van 500 hectare of meer, dan wel waar 10.000.000 m³ of meer wordt gewonnen, of een aantal winplaatsen, die tezamen 500 hectare of meer omvatten, dan wel waar 10.000.000 m³ of meer wordt gewonnen en die in elkaars nabijheid liggen.

³ AB RvS d.d. 4 mei 2005 (kenmerk 200403894/1) inzake zandwinning Noordzee.

1.3 Doel van deze m.e.r.-procedure

Bij het nemen van een besluit op grond van de Ontgrondingenwet maakt het bevoegd gezag onder andere gebruik van de informatie uit het nog op te stellen Milieueffectrapport (MER) Zandwinning op de Noordzee.

Het algemene doel van de m.e.r.-procedure is om de besluitvormers op een systematische en zorgvuldige wijze te voorzien van zo objectief mogelijke informatie over de milieugevolgen van de voorgenomen zandwinning. Op deze wijze wordt het milieuaspect volwaardig meegewogen in het besluitvormingsproces.

In algemene zin geldt dat milieu-effectrapportages kunnen worden doorlopen op drie schaalniveaus:

- Een *beleids-mer* gaat in op het nut en de noodzaak van bepaalde ontwikkeling, bijvoorbeeld de vraag of het noodzakelijk is om zand te winnen op de Noordzee;
- In een *locatiekeuze-mer* worden een aantal alternatieve locaties beoordeeld, onder andere vanuit milieucriteria.
- In een *inrichtings-mer* worden de milieugevolgen van de inrichting van een bepaalde locatie in beeld gebracht.

Deze milieueffectrapportage voor de zandwinning op de Noordzee wordt zowel een locatiekeuze-m.e.r. (locaties in de zoekgebieden) als een inrichtings-m.e.r. (in beeld brengen van de milieugevolgen van de locaties). Dit MER richt zich op een duurzame zandwinning, waarvoor naast een aantal alternatieven, een Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) wordt ontwikkeld.

1.4 Doel van de startnotitie

Met deze Startnotitie maakt Stichting La Mer de voorgenomen winningen van ophoogzand formeel bekend. De Startnotitie vormt het begin van de m.e.r.-procedure die samen met de aanvragen voor Ontgrondingenvergunningen zal leiden tot een besluit ingevolge de Ontgrondingenwet. Deze Startnotitie bevat informatie over de voorgenomen activiteiten en het op te stellen MER. Op basis hiervan en op basis van randvoorwaarden en uitgangspunten die voortkomen uit het beleidskader en wet- en regelgeving in hoofdstuk 3 wordt een eerste schets van de in het MER te onderzoeken alternatieven gegeven. Bovendien wordt hier in een schema aangegeven welke mogelijke effecten als gevolg van de activiteiten kunnen optreden en welke derhalve beschouwd zullen worden in het MER.

1.5 Zoek-, studie- en plangebieden

Omdat de zandwinning op locaties zal plaatsvinden verspreid langs de gehele Nederlandse kust wordt onderscheid gemaakt in een zoekgebied en de grens van de 12 mijlszone, een studiegebied (of effectzone) en 7 plangebieden.

Zoekgebied

Het zoekgebied voor dit MER wordt globaal gevormd door het gebied langs de gehele Nederlandse kust tussen de doorgaande N.A.P. -20 meter dieptelijn.

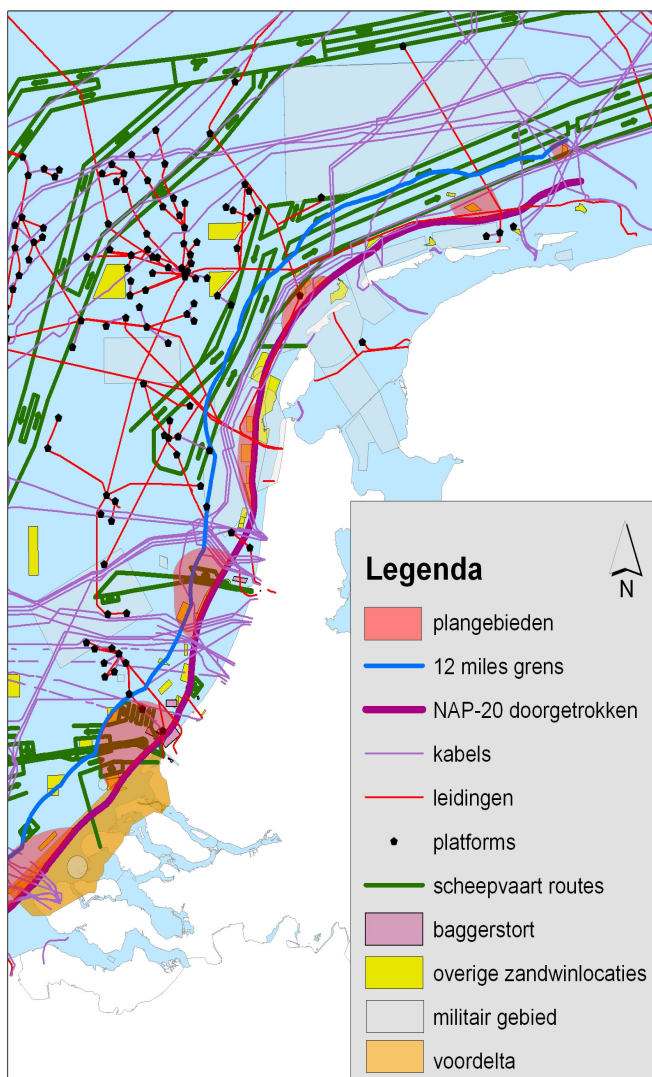
Binnen het zoekgebied is een aantal gebieden uitgesloten voor zandwinning zoals gebieden rondom kabels en leidingen, platforms, Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en overige natuurbeschermingsgebieden, militaire gebieden, windmolenparken, baggerstortlocaties en gebieden waarvoor al een zand- of grindwinconcessie is afgegeven.

Studiegebied

Het studiegebied (of de effectzone) is het gebied waar effecten tengevolge van de in het MER te beschrijven alternatieven kunnen plaatsvinden. Deze strekt zich uit over (een deel van) de Noordzee afhankelijk van waar de effecten plaatsvinden. Per milieuaspect kan echter de omvang van het studiegebied verschillen. Sommige effecten kunnen lokaal zijn, andere kunnen misschien zelfs de grenzen van het NCP overschrijden.

Zeven plangebieden

Het plangebied is het gebied waarbinnen de initiatiefnemer zandwinningen daadwerkelijk zal uitvoeren. Er worden zeven plangebieden onderscheiden waarbinnen Stichting La Mer voornemens is zand te winnen (zie hoofdstuk 4.1 e.v.). Voor een aantal potentiële winlocaties in deze plangebieden worden Ontgrondingenvergunningen aangevraagd.

Figuur 1. De zeven plangebieden

1.6 De m.e.r.-procedure en besluitvorming

De Wet Milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage geven regels voor de milieueffectrapportage (m.e.r.). De m.e.r.-procedure is niet op zichzelf staand, maar altijd gekoppeld aan een hoofdprocedure die de m.e.r.-plichtige activiteit mogelijk maakt. In het geval van zandwinning wordt de m.e.r.-procedure gekoppeld aan de procedure voor verlening van een Ontgrondingenvergunning. Het MER wordt daarom tegelijk met de aanvraag van de Ontgrondingenvergunning ingediend. In Figuur 2 zijn beide procedures in een schema weergegeven met de wettelijk vastgestelde termijn per processtap.

Nadat het MER aanvaardbaar is verklaard door het bevoegd gezag, wordt het gepubliceerd en samen met de aanvraag ingevolge de Ontgrondingenwet ter inzage gelegd. De Commissie voor de milieueffectrapportage geeft een toetsingsadvies over het MER Zandwinning Noordzee.

Het bevoegd gezag dat het MER aanvaardt en de Ontgrondingenvergunningen verleent is de minister van Verkeer en Waterstaat, directie Noordzee.

In de m.e.r.-procedure zijn er twee momenten waarop inspraak kan plaatsvinden: na het verschijnen van de Startnotitie en na het verschijnen van het MER. Een ieder die dat wil, kan schriftelijk reageren op de Startnotitie. Mede aan de hand van de ingebrachte schriftelijke reacties brengt de Commissie voor de milieueffectrapportage, een onafhankelijk adviesorgaan, een advies voor richtlijnen uit aan het bevoegd gezag. Op basis van de inspraakreacties en het advies van de Commissie voor de m.e.r. stelt het bevoegd gezag de richtlijnen vast waaraan het MER moet voldoen.

Initiatiefnemer:

Stichting La Mer

Bevoegd gezag:

Ministerie Verkeer & Waterstaat, directie Noordzee

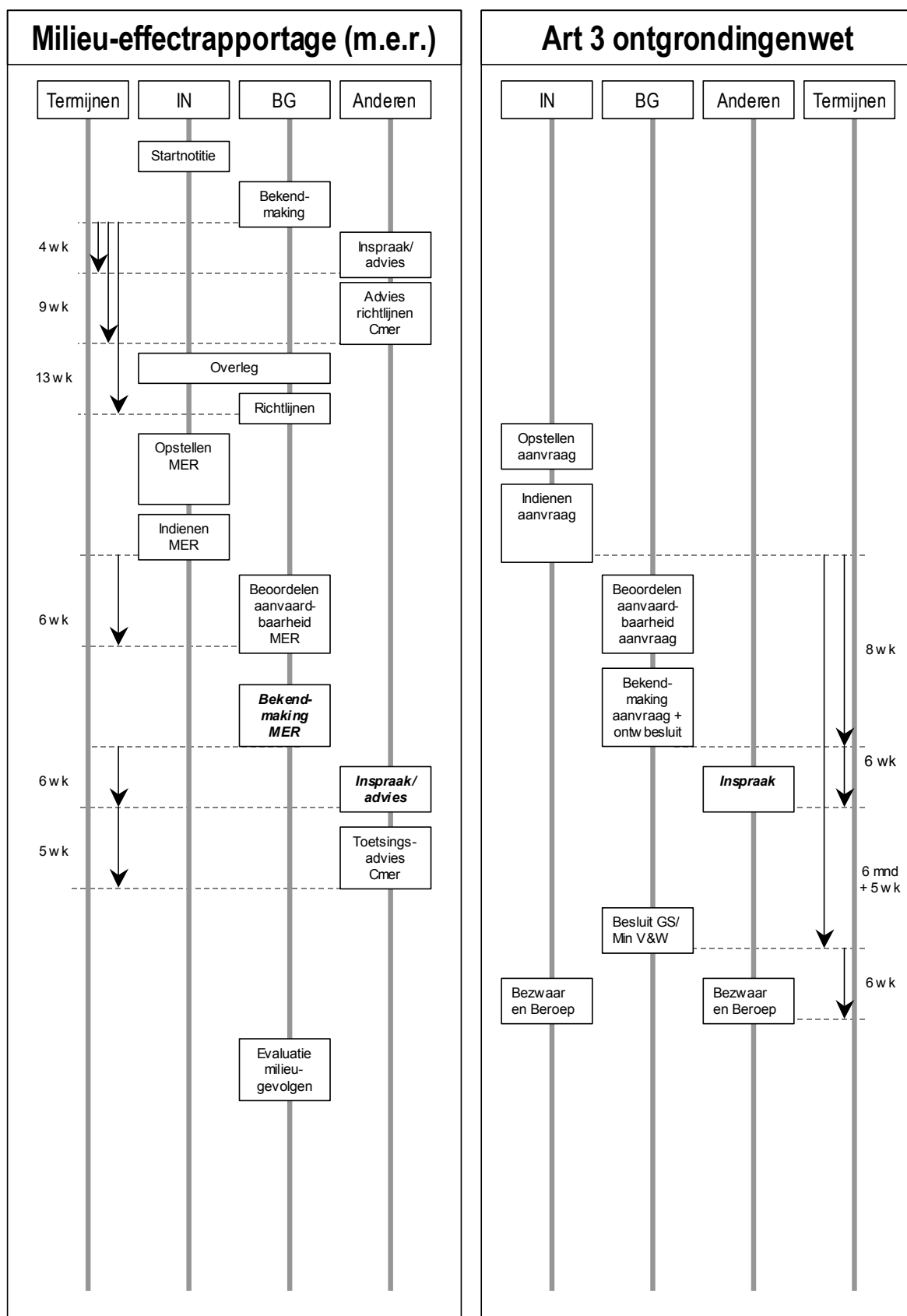
Inspraak:

U kunt uw inspraakreactie op deze startnotitie sturen naar:

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Koningskade 4
Postbus 30316
2500 GA Den Haag

Informatie:

Stichting La Mer
Postbus 474
2800 AL Gouda

Figuur 2. M.e.r. –procedure en de Ontgrondingenwet

2 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

Het MER zal een beschrijving bevatten van de bestaande toestand van het Noordzee-milieu waar de zandwinning invloed op kan hebben alsmede een overzicht van de te verwachte autonome ontwikkeling van dit milieu. Deze vormen de referentie voor de beschrijving van de effecten van de alternatieven.

2.1 Huidige situatie

Het zoekgebied betreft het gebied langs de gehele Nederlandse kust en dit gebied wordt in het MER ook in ogenschouw worden genomen.

De plangebieden vertonen grote variatie in morfologische kenmerken zoals ritmische patronen van verschillende afmetingen, met name zandgolven en ribbels. Belangrijk bij de vorming van de recente morfologische structuren is de netto zuid-noord gerichte getijstroming. Hierbij wordt zand en slib in noordelijke richting langs de kust getransporteerd.

Hoewel de vorm van de kust voor een groot deel door natuurlijke processen is gevormd, zijn de menselijke invloeden goed merkbaar. Hierbij moet gedacht worden aan vaargeulen, zandwin- en baggerstortlocaties, kabels en leidingen, kustsuppletie, havens, dammen en dijken.

In het kader van natuur en milieu is de Voordelta en delen van de Noordzeekustzone aangewezen als beschermd natuurgebied op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn (zie Figuur 3). Verder maakt de gehele Noordzee deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.

Figuur 3. Vogel- en Habitatrichtlijngebied

Op dit moment wordt op meerdere plaatsen langs de Nederlandse kustlijn zand gewonnen, enerzijds voor werken en ophogingen en anderzijds voor onderhoud van de kustlijn (suppleties). Het gaat daarbij om voornamelijk ondiepe zandwinning tot 2 meter onder de waterbodem. Naast zandwinning vindt er veel scheepvaartverkeer plaats (o.a. Westerschelde, Rotterdam, IJmuiden en Den Helder) en wordt op de gehele Noordzee gevist.

2.2 Autonome ontwikkelingen

In de komende jaren zal de Noordzee steeds intensiever worden gebruikt voor een breed scala aan functies en belangen. Vooral in de regio bij Rotterdam rondom de voorgenomen aanleg van de Tweede Maasvlakte zullen in de komende jaren grote gebieden langs de kust gereserveerd worden voor landaanwinning, natuurcompensatie, zeereservaat en zandwingebieden, etc.

Onderstaande, niet uitputtende, lijst geeft een overzicht van autonome ontwikkelingen waar rekening mee moet worden gehouden bij de effectbepaling:

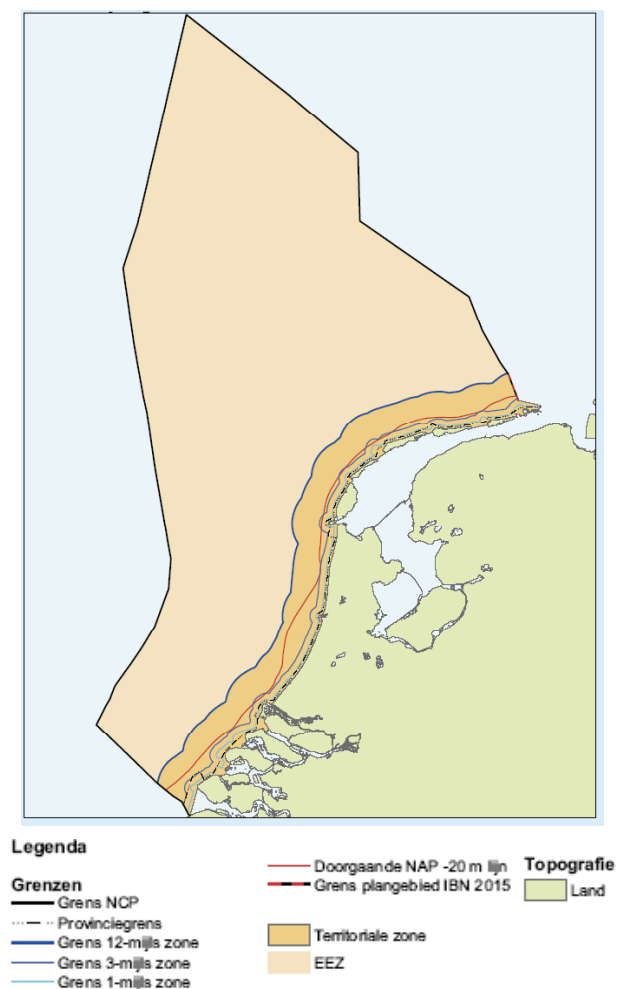
- huidige zandwinningconcessies (en doorlooptijd);
- voorgenomen zandwinning voor de aanleg van de Westerschelde Container Terminal (WCT);
- voorgenomen zandwinning t.b.v. suppleties langs de Nederlandse kust (Initiatiefnemer RWS)
- voorgenomen zandwinning op het Belgisch deel van de Noordzee (BDNZ)
- Tweede Maasvlakte:
 - Zandwinning
 - Landaanwinning (inclusief morfologische effecten op de Noordzee)
 - Natuurreservaat: ten zuiden van de 'Haringvlietlijn' mogen geen industriële activiteiten plaatsvinden (Convenant 'Visie en Durf' gesloten tussen Gemeente Rotterdam en de Natuur- en Milieuorganisaties)
 - Zeereservaat
- beheer van de Haringvliet Sluizen, openen van de gesloten zeearm kan leiden tot morfologische veranderingen en een aanpassing van de slibtransporten langs de kust;
- aanleg nieuwe (internationale) kabels en leidingen;
- windmolenpark(en);
- visserij;
- onderhoud van de vaargeulen.

3 BELEID, WETGEVING EN RANDVOORWAARDEN

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de belangrijkste beleidsstukken en wetgeving die gelden voor zandwinning in de Noordzee.

3.1 Beleid en wet- en regelgeving

Het Nederlands deel van de Noordzee, het Nederlands Continentaal Plat (NCP), wordt onderverdeeld in “kust” en “zee”. De “kust” is dat deel tot 1 km uit de kust waar de kustgemeenten bevoegdheden hebben (ten aanzien van bestemmingsplannen etc.). Het overige deel van de Noordzee is rijksgebied (“zee”). De meeste wet- en regelgeving geldt - tenzij anders aangegeven - tot 12 zeemijl⁴ uit de kust: de zogenoemde ‘Territoriale Zee’. Buiten de Territoriale Zee bevindt zich de Exclusieve Economische Zone (EEZ). De EEZ kent dezelfde grenzen als het NCP.

Figuur 4. Territoriale zone, EEZ, grens NCP, mijls-zones en –20 meter lijn

⁴ Een zeemijl is een lengtemaat die gelijk is aan precies 1852 meter.

Voor zandwinning geldt o.a. rijksbeleid en wet- en regelgeving, zoals hierna aangegeven:

- Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN)
- Nota Ruimte
- Structuurschema Groene Ruimte (SGR)
- Natuurbeschermingswet (o.a. ten aanzien van zeereservaat)
- Tweede Regionale Ontgrondingenplan Noordzee (RON2, voorwaarden voor winning van bouwgrondstoffen in de Noordzee)
- Ontgrondingenwet (schrijft Ontgrondingenvergunning voor)
- Mijnbouwwet
- Wet beheer rijkswaterstaatwerken (Wbr)
- Scheepvaartverkeerwet.

Daarnaast geldt internationaal beleid en wet- en regelgeving, zoals:

- Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) en Natura 2000 (behoud van biodiversiteit)
- OSPAR-verdrag (bescherming marine milieu)
- Verdrag van Malta (bescherming van cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed)
- Kaderrichtlijn water (bescherming van landoppervlakte-, overgangs-, grond- en kustwateren)
- MARPOL richtlijnen t.a.v. lozingen en emissies door scheepvaart
- European Marine Strategy.

3.2 Randvoorwaarden voor zandwinning

Uit de verschillende beleidsstukken en wetgeving kan een aantal randvoorwaarden voor zandwinning op de Noordzee worden afgeleid. De volgende tabel geeft een overzicht van de belangrijkste randvoorwaarden waarbinnen zandwinning kan plaatsvinden.

Aandachtveld	Randvoorwaarden	Beleid
Ecologie	Landwaartse begrenzing door de NAP –20 meter lijn zondert de meeste Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, de Voordelta en de Waddenzee uit voor winning. Uitzonderingen hierop zijn: • Zandwinning uit vaargeulen (maximaal tot 5m ontgronden) • Aanleg van overslagputten (tijdelijk of permanent, onder voorwaarden) • Zandwinning waarbij verwijdering van zand bijdraagt aan de kustverdediging en schelpenwinning	Nota Ruimte ⁵ , VHR
	Voorwaarde voor grootschalige en/of diepere winning (>2m): • Een monitoringsverplichting • Nieuwe oppervlakesedimenten mogen niet teveel verschillen van de oorspronkelijke • Er mag geen zuurstoftekort optreden in de put (wateruitwisseling met de omgeving aan de bodem van de put) • Ecologisch herstel moet grotendeels binnen afzienbare tijd plaatsvinden (bijvoorbeeld 10 jaar) • Effect op andere gebruiksfuncties wordt uitgesloten	RON 2
	Wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied mogen niet worden aangetast	Nota Ruimte
	Beschrijving mitigerende en compenserende maatregelen	SGR

⁵ Vastgesteld in de ministerraad van 23 april 2004.

Aandachtsveld	Randvoorwaarden	Beleid
Kustveiligheid	Landwaarts begrenzing door de NAP –20 meter lijn zorgt ervoor dat de kustveiligheid niet wordt aangetast. Uitzonderingen hierop zijn: • zandwinning uit vaargeulen (maximaal tot 5m ontgronden) • aanleg van overslagputten (tijdelijk of permanent, onder voorwaarden) • zandwinning waarbij verwijdering van zand bijdraagt aan de kustverdediging en schelpenwinning	Nota Ruimte RON 2
Gebruiksfuncties	Gebieden die uitgesloten worden van zandwinning i.v.m. reservering door andere gebruiksfuncties zijn ⁶ : • Gebieden voor het inbrengen van afvalstoffen (baggerstortlocaties) of winning van (andere) delfstoffen (voornamelijk schelpen en grind); • Een zone van 500 meter rond offshore-installaties, platforms en olie- en gasleidingen bij 2 m ontgronden; • Een zone van 1000 meter aan weerszijden van ingemeten telecommunicatiekabels bij 2 m ontgronden (tenzij verlaten) • Huidige zandwingebieden buiten vaargeulen	RON/MER
	Een zone van 2 km vanaf de NAP –20 meter dieptelijn wordt uitgesloten van grootschalige zandwinning om toekomstige kleinschalige zandwinning (<10 Mm ³ en maximaal 2 m verdieping) mogelijk te houden.	Nota Ruimte
	In militaire gebieden is ontgronding mogelijk in overleg met het Ministerie van Defensie	Nota Ruimte
	Bij diepe winning (>2m) onderzoeken of een combinatie met de winning van beton en metselzand mogelijk is (“werk met werk” combinatie)	Nota Ruimte
	Buiten de 12-mijlszone hebben windturbineparken prioriteit boven zandwinning, omdat deze laatste op voldoende andere plekken ook kan worden uitgevoerd.	IBN2015
	Zoveel mogelijk in aaneengesloten gebied zand winnen om visserij zo min mogelijk te beperken	RON 2
Economische haalbaarheid	Winning van oppervlaktedelfstoffen dient zo veel mogelijk te geschieden in dezelfde regio als waar zich de behoefte voordoet (regionale aanpak)	Nota Ruimte

Tabel 1. Aandachtsvelden, randvoorwaarden en beleid

⁶ Bij diepere ontgronding dan 2 meter kan het nodig zijn de genoemde afstanden te vergroten.

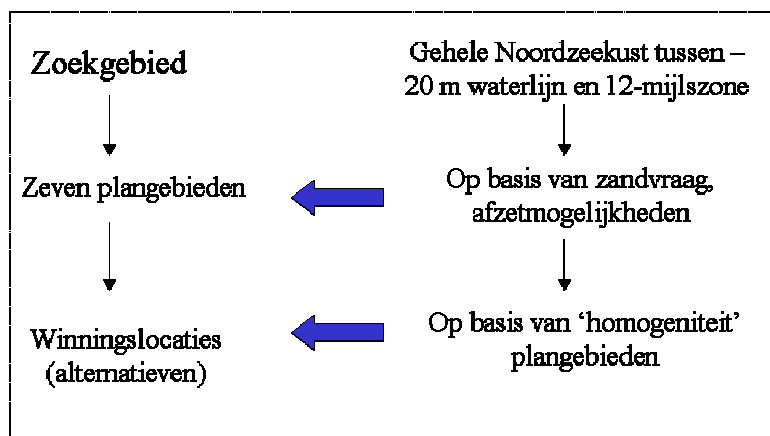
4 ALTERNATIEVEN EN VARIANTEN

4.1 Van zoekgebied tot plangebieden

Om aan de landelijke marktvraag voor zand te kunnen voldoen wordt ingeschat dat de komende 10 jaar 250 miljoen m³ ophoogzand moet worden gewonnen. Er is hierbij geen rekening gehouden met de aanleg van de Tweede Maasvlakte, de Westerschelde Container Terminal (WCT), kustsuppleties en onderhoudsbaggerwerkzaamheden.

Het zoekgebied bestaat uit de gehele Nederlandse Noordzeekust. In principe is de gehele kust geschikt voor zandwinning, echter spelen ook zandvraag, afzetmogelijkheid, vaarafstand, etc. een rol. Het MER behandelt zeven plangebieden, die gekozen zijn op basis van economische criteria, zoals transportafstanden, aanlegplaatsen, geschiktheid van het zand en winddiepte. In het MER wordt toegelicht hoe tot deze zeven plangebieden is gekomen. Uit deze plangebieden worden de alternatieven afgeleid. Het gaat om de volgende zeven plangebieden:

1. Zeeland;
2. Rotterdam;
3. IJmuiden;
4. Den Helder;
5. Harlingen;
6. Ameland;
7. Rottumeroog.

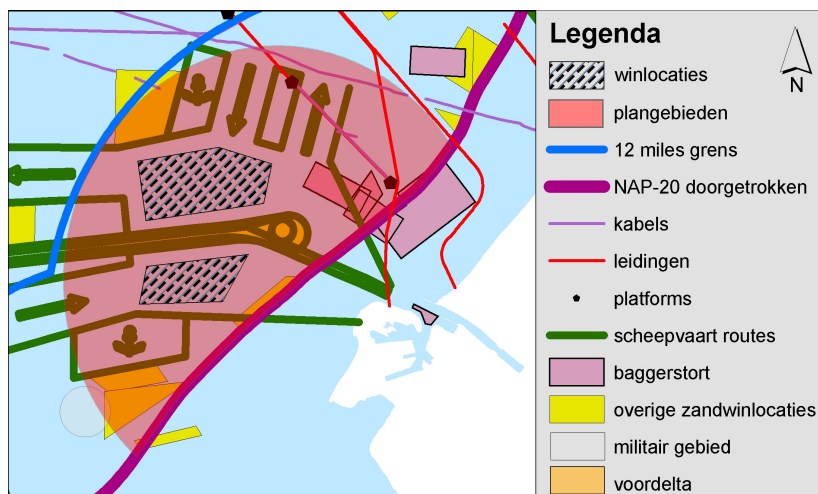

Figuur 5. Zoekgebied, plangebieden en alternatieven

4.2 Van plangebieden tot kansrijke alternatieven

De plangebieden omvatten grote oppervlakten waarbinnen diverse winlocaties zijn te onderscheiden. Onderscheidend is de homogeniteit binnen plangebieden. Homogene gebieden zijn gebieden met min of meer dezelfde eigenschappen die representatief zijn voor het betreffende plangebied, zoals gebruiksfuncties, morfologische kenmerken (banken, troggen, slib, etc.), ecologische waarden. Op basis van deze eigenschappen kunnen de plangebieden verdeeld worden in diverse winlocaties. Dit leidt tot alternatieven voor de winlocaties, die ieder beoordeeld worden.

Eén plangebied kan dus meerdere alternatieven voor winlocaties behelzen. Op basis van deze beoordeling worden de meest kansrijke alternatieven bepaald.

Figuur 6. Voorbeeld van een plangebied, waarbinnen alternatieven voor winlocaties

4.3 Van kansrijke alternatieven tot meest kansrijke uitvoeringsvarianten

De meest kansrijke alternatieven worden tot uitvoeringsvarianten uitgewerkt waarbij onder andere gekeken wordt naar diepe en ondiepe winning, uitvoeringsmethoden en vorm en oriëntatie van de winput. Voor deze kansrijke uitvoeringsvarianten worden gedetailleerd de milieueffecten bepaald.

4.4 Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA)

Het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) wordt geformuleerd op basis van de resultaten van het effectonderzoek. Daarbij kunnen voorkeuren maar voren komen ten aanzien van locatie, winmethode en compenserende en/of mitigerende maatregelen. Bij het MMA worden de nadelige gevolgen voor het milieu zoveel mogelijk beperkt (volgens het ALARA⁷ principe).

⁷ ALARA: 'as low as reasonably achievable' = zo gering als redelijkerwijs haalbaar is. De Wet milieubeheer geeft de verankering voor dit principe.

5 TE BESTUDEREN MILIEUEFFECTEN

In dit hoofdstuk wordt aangegeven op welke thema's, aspecten en toetsingscriteria de beschreven alternatieven en varianten worden beoordeeld. Milieueffecten kunnen worden onderscheiden in tijdelijke effecten en effecten op lange termijn.

5.1 Inleiding

In de MER zal een trechtering plaatsvinden in het onderzoek naar de effecten van zandwinning van grootschalig naar lokaal. In eerste instantie wordt voor de Nederlandse Noordzee een globaal onderzoek gedaan naar de huidige situatie (inclusief gebiedskenmerken), autonome ontwikkelingen en belangrijkste te verwachten effecten.

Vervolgens worden voor de zeven voorgestelde plangebieden de lokale effecten bepaald. De zeven plangebieden zijn gekozen op basis van economische overwegingen en liggen veelal nabij bestaande zandwinlocaties.

De milieueffecten worden volgens de volgende algemene richtlijnen beschreven [4]:

- Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, tijdsduur, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid.
- De onzekerheden en onnauwkeurigheden in de methoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld alsmede hun doorwerking bij het bepalen van het wel of niet optreden van effecten;
- De manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- Er moet vooral aandacht worden besteed aan die effecten die per alternatief verschillen en/of die welke gestelde normen (bijna) overschrijden.

5.2 Belangrijkste milieuthema's

Een aantal milieuthema's zal van belang zijn, bijvoorbeeld het effect van vertroebeling en veranderingen in slibhuishouding op natuur en kust en zee of de herstelperiode van het bodemleven na de zandwinning. Daarnaast spelen de effecten van de schepen op het Noordzee milieu een rol m.b.t. emissies, (onderwater)geluid en nautische veiligheid.

Tijdens het opstellen van de MER zal in ieder geval gekeken worden naar deze effecten, daarbij zal, indien openbaar, ook gebruik worden gemaakt van de resultaten uit het MER van de 2^e Maasvlakte, kustsuppleties (Rijkswaterstaat) en het MER voor de zandwinning op het Belgisch deel van de Noordzee. Een overzicht van de te bestuderen effecten waarmee de alternatieven beoordeeld worden, is weergegeven in de volgende paragraaf.

Belangrijk bij winning van zand voor de milieuthema's "kust en zee" en "ecologie en natuur", is het in suspensie brengen van sediment en organisch stof. Door de stroming van water wordt het sediment en organisch stof naar een andere plek getransporteerd. Zandwinkuilen leiden tot verandering in de morfologie van de zeebodem en zeestromingen. Deze kunnen de patronen van erosie en sedimentaties in zee en langs de kust beïnvloeden, en daarmee de kustveiligheid. Daarnaast kunnen deze processen effect hebben op de natuur. Voor het aspect natuur zijn verder de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet van belang, die speciale Beschermingszones (SBZ) aanwijzen. Deze gebieden

mogen geen significante effecten ondervinden, tenzij de zandwinning van een groot maatschappelijk belang is en alternatieven niet mogelijk zijn. Ook wordt de invloed op de primaire productie onderzocht als maat voor de beschikbaarheid van voedsel in de basis van de voedselketen.

5.3 Beoordelingskader

Het beoordelingskader wordt gebaseerd op vigerende wet- en regelgeving en beleid. Een beschrijving hiervan is onderdeel van het MER, de belangrijkste wet- en regelgeving is in hoofdstuk 4 van deze Startnotitie reeds weergegeven.

In onderstaande Tabel 2 zijn de milieuthema's en aspecten weergegeven, die in het MER worden onderzocht.

Milieuthema	Aspecten
Kust en Zee	Waterkwaliteit
	(Grootschalige) morfologie
	Bodemsamenstelling en sedimenttransport (slibhuishouding)
	Kustlijnhandhaving en –veiligheid
Ecologie en natuur	Kwalificerend habitat en soorten (Vogel- en Habitatrichtlijn VHR)
	Andere beschermde natuurwaarden (flora en faunawet)
	Primaire productie
	Bodemleven
	Vissen
	Zeezoogdieren
	Vogels
Milieukwaliteit	Duurzaamheid winmethode, energiebehoefte
	Licht, geluid, emissies
	Aanvaringsrisico's
Gebruiksfuncties	Scheepvaart (nautische veiligheid)
	Overige zandwinning (beton- en metselzand, suppletiezand, ophoogzand voor overige werken zoals 2 ^e Maasvlakte en WCT enz.)
	Winning van overige delfstoffen (schelpen en grind)
	Baggerstortlocaties
	Olie- en gaswinning (offshore mijnbouw)
	Recreatie
	Visserij
	Kabels en leidingen
	Windmolenparken
Cultuurhistorie en archeologie	Militaire gebieden
	Cultuurhistorische en archeologische erfgoed

Tabel 2. Beoordelingskader

Effecten worden daar waar mogelijk kwantitatief bepaald. Maar gezien het hogere schaalniveau van de locatiekeuze MER zullen de effecten in meerdere gevallen worden ingeschat met behulp van expert judgement, dus op een kwalitatieve schaal en daar waar mogelijk kwantitatief bepaald. Voor de beoordeling van de effecten van de onderscheiden alternatieven wordt gebruik gemaakt van de consumentenbondmethode, dat wil zeggen een beoordeling van de effecten door een plus/minwaardering

via een 5-puntsschaal van -- (belangrijk negatief effect) tot ++ (belangrijk positief effect). Voor de beoordeling en vergelijking van de alternatieven wordt de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentiesituatie gebruikt. De effecten van de referentiesituatie zijn per definitie neutraal (0).

5.4 Vogel- en habitatrictlijngebieden en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

In de Noordzee zijn Vogel- en Habitatrictlijngebieden aangewezen. Naast deze bescherming op grond van de EU-richtlijnen en de Natuurbeschermingswet is de gehele Noordzee aangewezen als kerngebied van de EHS. In de Nota Ruimte wordt gesteld dat de basiskwaliteiten van de Noordzee beschermd moeten worden. Er geldt een inspanningsverplichting om de effecten van de activiteit zoveel mogelijk te beperken.

5.5 Presentatie

De beschrijving van de huidige situatie en de effecten van de landaanwinning wordt ondersteund met kaarten, schema's, diagrammen en dergelijke. De resultaten worden per themahoofdstuk gepresenteerd in een overzichtelijke tabel. In een samenvattend hoofdstuk worden alle beoordelingen in een totaaltabel gepresenteerd. In de tabel wordt de beoordeling van de referentiesituatie (beoordeling per definitie neutraal), de alternatieven en het MMA weergegeven.

6 AFKORTINGEN EN VERKLARENDE WOORDENLIJST

ALARA	As low as reasonably achievable
BDNZ	Belgisch deel van de Noordzee
BG	Bevoegd Gezag
Cmer	Commissie m.e.r.
EEZ	Exclusieve Economische Zone
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
GS	Gedeputeerde State
IBN2015	Integraal Beheerplan Noordzee 2015
IN	Initiatiefnemer
m.e.r.	Milieueffectrapportage
MER	Milieueffectrapport
Min V&W	Ministerie van Verkeer & Waterstaat
MMA	Meest Milieuvriendelijk Alternatief
NCP	Nederlands Continentaal Plat
Plangebied	Het gebied waarbinnen Stichting La Mer zandwinningen zal uitvoeren
RON/MER	Milieueffectrapport behorend bij het eerste Regionaal Ontgrondingsplan
RON2	Tweede Regionaal Ontgrondingsplan
RWS	Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat
SGR	Structuurschema Groene Ruimte
SOD2	2 ^e Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen
Studiegebied	Gebied waar effecten van zandwinning kunnen plaatsvinden.
VHR	Vogel- en Habitatrichtlijn
WCT	Westerschelde Container Terminal
Windiepte	Maximale diepte beneden de waterlijn waarop een baggerschip (winzuiger) economisch rendabel kan werken
Winlocatie	Locatie waar daadwerkelijk de zandwinning plaatsvindt of gaat plaatsvinden
Zoekgebied	Het zoekgebied voor deze m.e.r. langs de Nederlandse kust, globaal tussen de doorgaande N.A.P. –20 meter dieptelijn en de 12 –mijlszone, die parallel aan de kust ligt.

7 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- [1] Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee (RON) 2, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2004
- [2] Startnotitie m.e.r. Aanleg Maasvlakte 2, Ingenieursbureau Gemeentewerken Rotterdam, juli 2004
- [3] Beton- en metselzand uit de Noordzee? Eindrapport van de PIA Subwerkgroep Zeezand Resultaten van de haalbaarheidsstudie naar beton- en metselzandwinning voor de Hollandse en Zeeuwse Kust, Rijkswaterstaat 2004
- [4] Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport BritNed Interconnector; Hoogspannings-kabelverbinding Groot-Britannie – Nederland, Commissie voor de milieueffectrapportage, 23 juli 2002.
- [5] Startnotitie milieueffectrapportage BritNed Interconnector, M.A.M. Snuverink, Tebodin, 13 februari 2002.
- [6] 2^e Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen, Landelijk beleid voor de bouwgrondstoffenvoorziening, 2001
- [7] Effects of a deep sand extraction pit, Final report of the PUTMOR measurements at the Lowered Dump Site, RIKZ/2005.001 (ISBN 90-369-3498-2), M. Boers
- [8] Ecological Effects of Sand Extraction in the North Sea, C. Phua (Stichting De Noordzee), S. van den Akker (Stichting De Noordzee), M. Baretta (Stichting De Noordzee), J. van Dalfsen (TNO MEP)
- [9] Visie en durf - covenant gesloten tussen de Vereniging Natuurmonumenten, Stichting Natuur en Milieu, Consept en de Gemeente Rotterdam, Rotterdam, 29 mei 2000

8 COLOFON

Opdrachtgever	: Stichting La Mer
Project	: Zandwinning op de Noordzee
Dossier	: X3276-01.001
Omvang rapport	: 19 pagina's
Auteur	: Drs. E.R. Ruiter, drs. S.Gerrits
Bijdrage	: Drs. D.C. Rijks
Projectleider	: Mr. J.W.H. Maatman MBA
Projectmanager	: Ing. L.A. van der Kooij
Datum	: april 2006
Naam/Paraaf	:
